

Культура 10

05-11-2024

Тиждень #30

Лекція 13:

*Графіка XIX-го і початку XX-го ст.
(початок – закінчення)*

Завдання (з книжки *Українська Культура II*):

Прочитати:

Книжка «Культура II»

Лекція 14:

*Сучасна українська графіка
ст. 73-76*

Виконати:

**Докінчити всі завдання і залеглості та передати або переслати
учителеві до наступної суботи.**

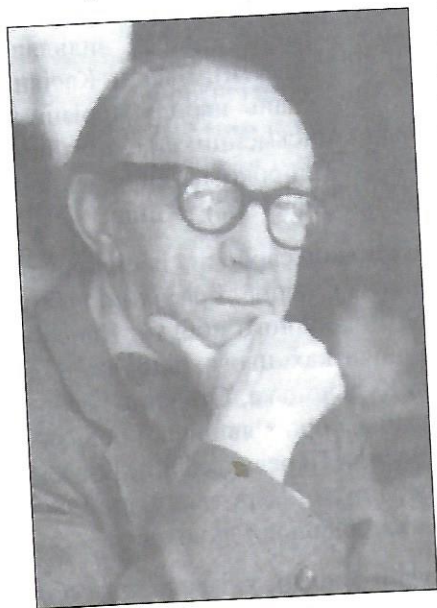
СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ГРАФІКА

Творчість Ю. Нарбути і В. Кричевського сприяла великому піднесенню української графіки у 1920-30-их роках. Ряд українських малярів зацікавився графікою, включаючи її до кола своєї мистецької діяльності. Багатьом із них вдалося в царині графіки проявити велику оригінальність. Разом із тим виникли і стилістичні угруповання.

Група графіків, близька до Михайла Бойчука, творила в стилі народних сільських мистців, де зображення подавалось ясно і безпосередньо. До цього кола належали: Софія Налепинська (жінка Бойчука), Іван Падалка, Василь Седляр, Олена Сахновська та інші, більшість з яких більшовики знищили у 1930-их роках. Інша група брала за основу візантійську іконографію. Це — мистці Михайло Осінчук, Ярослава Музика, Петро Холодний (старший), Василь Дядинюк та інші графіки, які головню жили на Західній Україні.

Ще інший напрямок сформувався під впливом найновіших західноєвропейських течій — кубізму, футуризму, експресіонізму тощо. До цього гурту входили Павло Ковжун, Лев Гец, Іван Іванець та інші. Більшість українських графіків намагалась поєднувати елементи традиційного українського мистецтва з модернізмом. Багато з них досягнули високої технічної майстерності.

Окреме місце у розвитку української графіки відіграла творчість графіків на Західній Україні, що у 1920-30-их роках перебувала поза ССРСР.

Едвард Козак..

Українська графіка змогла там піднятися до високого рівня та урізноманітнити шляхи свого розвитку. Хоч серед графіків Західної України панувала велика різноманітність стилів, їх об'єднувало спільне намагання знайти українську форму мистецького вислову. Цю особливість відмічали й чужинецькі рецензенти виставок української графіки, що відбувалися по різних містах Західної Європи.

Провідними графіками тих років на Західній Україні були: Роберт Лісовський (учень Ю. Нарбути), Святослав Гординський, Едвард Козак (знаменитий карикатурист), Микола Бутович, Ярослава Музика, Олена Кульчицька, Петро Холодний (старший), Ніль Хасевич (згодом ілюстратор підпільних публікацій УПА) та інші. Ма-

Едвард Козак. Лис Микита.

тому що придушував їх порив розвинути власний індивідуальний стиль. Чимало талановитих графіків були змушені віддати свій талант тиранічній системі, яка давала опіку тим, хто їй служив. Найвидатнішими графіками того періоду були: Анатолій Петрицький (який у ранніх творах виявляв порив до модернізму, але згодом був змушений це закинути), Василь Касіян (створив кілька серій гравюр з зображеннями страждань народу в різних періодах історії та ілюстрації до творів українських письменників), Михайло Дерегус, Гаврило Пустовійт, Олександр Данченко (широко поширювались його серії графічних портретів провідників народних повстань) та інші.

У 1960-их роках, з розширенням меж мистецької свободи, посилилось тяжіння до народних джерел, які були заборонені за Сталіна. Графіки почали сміливіше творити на теми з української історії і народного побуту. Наново відкрили Нарбута. Значну роль відіграли на початках цього відродження львівські графіки старшого покоління — Олена Кульчицька, Степанія Гебус-Баранецька, Софія Караффа-Корбут, Іван Крислач. Скоро з'явилися і нові таланти — Георгій Якутович, Іван Остафійчук, Василь Перевальський, Богдан Сорока та інші. Згодом деякі з них зазнали переслідування та тиску, щоб укластися в рамки соцреалізму і зменшити прояви національної духовости.

У діаспорі продовжували працювати у графіці мистці, які виявили себе ще до Другої світової війни — Гординський, Козак, Осінчук, Бутович. Заблиснули і нові графіки, з яких дехто здобув і міжнародну славу: Яків Гніз-

буть найбільш творчим у графіці був серед них ПAVЛЮ КОВЖУН, який надихнув до праці в графіці низку молодих малярів. Він був майстром книжкової графіки та плякату. Його рання творчість розвивалась під впливом модерних стилів кубізму, футуризму та конструктивізму, але згодом Ковжун став зближуватись до Нарбута, який черпав із скарбниці давньої української книжкової графіки.

УКРАЇНСЬКА ГРАФІКА В СССР ВІД 1930-их РОКІВ

З початку 1930-их років обов'язковим став соцреалізм з його пропагандою комунізму. Він шкідливо відбився на творчості українських мистців,

довський (в американських та французьких колах), Галина Мазепа (у Венесуелі), Мирон Левицький, Тирс Венгринович та інші.

Пояснення слів

безпосередньо — directly, unpretentiously
піднесення — uplifting, enthusiasm

діяльність — activity
придушити — suppress

Закріплення

1. Опишіть напрями розвитку української графіки в 1920-их і 30-их роках.
2. Назвіть трьох видатних українських графіків ХХ-го століття і загально характеризуйте творчий стиль кожного з них.
3. Які обмеження ставила советська влада розвиткові української графіки?
4. Що на вашу думку творить українську форму мистецького вислову, яку українські мистці змагаються втілити у своїх творах?

Дослідження

Знайдіть і впишіть такі інформації про одного сучасного українського графіка.

- а. Ім'я:
- б. Дати народження і смерті:
- в. Де жив і працював (в яких містах чи частині України або країнах світу):
- г. Цікаві інформації про життя і його долю:
- г. Форми графіки, в яких працював мистець:
- д. Що можна сказати про стиль цього графіка?
- е. Основна тематика його/її графічних творів:
- е. Література, з якої ці інформації взяті:

Творче домашнє завдання

Карикатура — це зображення особи або предмета з навмисним перебільшенням їхніх окремих рис. З нею тісно зв'язаний елемент гумору й сатири.

На цій сторінці подані карикатури Едварда Козака. На них зображені різні типи української людини. Уважно перегляньте ці карикатури та опишіть своїми словами, що ви думаєте Е. Козак хоче сказати про українську людину у кожній з них.

Поюція (співачи)

Жива газета.

Філософи.

Ярмаркові.